

מנוי שנתי!
ניתן לעשות מנוי על קונטרס
'לקראת שבת'
למשך שנה
ב\$ 188 בלבד
347-675-4148

לקראת שבת

עיונים וביאורים בפרשת השבוע

גליון תקסב
ערש"ק פרשת שופטים ה'תשע"ז

"תמים" - שלם או תם?

כחו של יהודי לחדש בתורה

דין נביא ובמה בזמן הזה

חיבת השירה והנגינה

לקראת שבת

כ

ויהפך החסיד ר' מאיר זלמן לאיש אחר וכשחזר לביתו התנהג באותו הסדר אשר סדר לו הוד כ"ק אאזמו"ר נ"ע ויתעלה בעילוי רב בידיעת החסידות ובעבודה שבלב, כך התנהג חנווני חסיד.

יש לדעת שהנפש הבהמית משתמשת בכל האמצעים, הן של שמחה והן של עצבות, כדי למנוע ולבלבל מעבודת ה' על ידי כל מיני התחכמויות שונות.

השתדל להתנהג בדרכי החסידות כפי יכלתך ולא להכביד על עצמך, והשי"ת יעזרך בגשמיות ורוחניות.

(אגרות קודש ח"ה עמ' תרנז ואילך)

להניח עצמו בעבודה

במענה על כתבו . . הנה כבר הדבר ידוע, אשר בעת שמדברים דברים בטלים או אין נופלים במרה שחורה כי אם בעת שמתפללים או בעת הלימוד.

עצה היעוצה להניח עצמו בעבודה ("אוועק געבין זיך אין ארבעט"), ולהיות עובד ד', כי ידע ברור אשר כל האמור בכתבו בנפילת הרוח הוא עצת היצר אשר בזה רשתו פרושה על כל החיים, ומי שמוח בקדקדו להתיישב ולשאול בזה ימלט על נפשו בעוד שלא יפול במצודתו.

והעבודה הוא בשמחה, הן בעצמו, ולהשתדל עם זולתו לקבוע שיעור לימוד ברבים עם אנשים פשוטים לפי ערכם, ולהיות 'מונח' בזה עם הראש והלב, איך למשוך יהודים להתפלל בצבור, לומר פרק תהלים ולנהוג בהנהגה טובה.

וזהו העצה היעוצה לך בהנוגע לך אל העבר, וכאשר תקיים זה בפועל אז יומשך לך חיות ותחי' ויטהר מוחך ולבך ותוכל לעבוד, והשי"ת יהי' בעזרך בגשמיות ורוחניות.

(אגרות קודש חמ"ז עמ' שא)



דרכי החסידות

שיחות ומכתבים בעניני עבודת ה'
מכ"ק אדמו"ר מוהריי"צ מליובאוויטש זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

זהירות, מרה שהורה!

יש לדעת שהנפש הבהמית משתמשת בכל האמצעים, הן של שמחה והן של עצבות, כדי למנוע ולבלבל מעבודת ה' על ידי כל מיני התחכמויות שונות.

הנפש הבהמית משתמשת בכל האמצעים, הן של שמחה והן של עצבות

במענה על מכתבו, ידעתי גם ידעתי מצב קושי העבודה של האברכים החפצים בעבודה פנימית ונמיכות רוחם מהמניעות ועוכבים על העבודה בתורה ותפלה, וזה מוסיף דאגה על דאגתם ופועל בהם חלישות הדעת.

וכידוע המעשה מאחד החסידים בעיר ניעזשין, ר' מאיר זלמן שמו, חנווני בעל עסק, יהודי חסידי, בכל ימי השבוע הי' על פי רוב מתפלל בצבור, לומד משניות ברכים, כן מנחה וערבית הי' מתפלל בבית הכנסת ולאחר תפלת ערבית היתה לו קביעות ללמוד שיעור בנגלה ובדא"ח, ובשבת קודש הי' מאריך בתפלה וחזור דא"ח ברכים כן היתה דרך עבודתו, ובאחד הזמנים נפלה עליו מרה שחורה מאופן עבודתו ונעשה עצוב מאד והי' בצער גדול על מצבו הלא טוב, וכשבא להוד כ"ק אאזמו"ר הרה"ק צמח צדק זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע ליחידות שפך לפניו את כל לבו ויבך בכי רב מקרב לבו, ויענהו הוד כ"ק אאזמו"ר הרה"ק צמח צדק כי נלכד ברשת הנפש הבהמית אשר הטילה עליו עניני מרה שחורה בכדי לבלבלו מעבודתו, ויתן לו סדר בעבודתו אשר כל ימיו יתנהג כמו שנהג בסדר תפלה בצבור והשיעורים שלמד ובשבת קודש להאריך בתפלה ולחזור דא"ח ולעורר בעצמו את קו השמחה מזה שעוסק בעבודה.

פתח דבר

בעזה"ת.

לקראת שבת קודש פרשת שופטים, הננו מתכבדים להגיש לקהל שוחרי התורה ולומדי, את קונטרס 'לקראת שבת' (גליון תקסב), והוא אוצר בלום בעניני הפרשה מתוך רבבות חידושים וביאורים שבתורת נשיא ישראל ומנהיגו, כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

וזאת למודעי, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים כפי שנאמרו, ואף עובדו מחדש ונערכו ע"י חבר מערכת, ולפעמים בעת העיבוד הושמט ריבוי השקו"ט בפרטי הענינים והרחבתם עם המקורות כפי שהם מופיעים במקורם [ובפרט במדור "חידושי סוגיות", שמופיעים כאן רק עיקרי הדברים], ויש להיפך, אשר הביאורים נאמרו בקיצור וכאן הורחבו ונתכארו יותר ע"פ המבואר במקומות אחרים בתורת רבינו. ופשוט שמעומק המושג וקוצר דעת העורכים יתכן שימצאו טעויות וכיו"ב, והם על אחריות המערכת בלבד, ושגיאות מי יבין.

ועל כן פשוט שמי שבידו הערה או שמתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שיעיין במקורי הדברים (כפי שנסמנו על-אתר או בתוכן העניינים), וימצא טוב, ויוכל לעמוד בעצמו על אמיתת הדברים.

◇ ◇ ◇

ויה"ר שנזכה לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה'", ונזכה לשמוע תורה חדשה, תורה חדשה מאתי תצא, עוד בשנה זו, שמיוחדת בזה שנצטוונו בה "הקהל את העם האנשים הנשים והטף למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את ה' אלוהיכם, ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת", במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

בברכת שבתא טבא,

מכון אור החסידות



מכון אור החסידות Or Hachasidus
 סניף ארץ הקודש Head Office
 ת.ד. 2033 1469 President St. #BSMT
 כפר חב"ד 6084000 Brooklyn, NY 11213
 03-738-3734 United States
 Likras@likras.org (718) 534-8673

צוות העריכה וההגהה: הרב לוי יצחק ברוק, הרב משה גורארי,
 הרב מנחם מענדל דרוקמן, הרב צבי הירש זלמנוב, הרב שלום חריטנוב, הרב מנחם
 טייטלבוים, הרב אברהם מן, הרב יצחק נוב, הרב מנחם מענדל רייצס, הרב אליהו שוויכה



חיבת השירה והנגינה

רבותינו היבכו ביותר את הנגינה, וזאת, מצד גודל מעלתה. ועד שהי' נהוג, שגם קודם אמירת מאמר הסידות היו מנגנים ניגון (ראף שלכאורה מהי שייכות הענינים, מ"מ, כן נהגו).

חיבה יתירה זו היתה, לא רק בנוגע לנגינה בפה, אלא גם בנוגע לנגינה בכלים - כידוע (ראה אגרות קודש אדמו"ר

מהוריי"צ ח"ג ס"ע תמד ואילך. ספר הניגונים ח"א ע' מו) שאצל אדמו"ר האמצעי היתה מקלה (קאפעליע"), שהיו מנגנים לא רק בפה, אלא גם בכלים. וכפי שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר שעוד ביסודותו ראה אחד מן הכלים ששמשו ב"קאפעליע" של אדמו"ר האמצעי (ספר השיחות תש"ב ע' 122).

ענין הנגינה מצינו גם בזהר (ח"א סז, א) בביאור חילוקי הלשונות שלפעמים נאמר "לדוד מזמור", ולפעמים נאמר "מזמור לדוד" (ועד"ז "מזמור שיר" ו"שיר מזמור"), ש"לדוד מזמור" פירושו "דאמר שירתא ולבתר שארת עלי' רוח קדשא", ו"מזמור לדוד" פירושו "דשארת עליו רוח קדישא ולבתר אמר שירתא", שהם ב' האופנים דהעלאה - שע"י אמירת השירה שרתה עליו רוח קדישא, או המשכה - שמצד השראת רוח קדישא נתעורר לומר שירה.

וכללות החילוק בין שיר בפה ובין נגינה בכלים הוא ששירת המלאכים ענינה שיר בכלי, ושירת הנשמות ענינה שיר בפה (ראה לקו"ת ברכה צח, ג ואילך. סידור עם דא"ח שער החנוכה רעז, ג ואילך).

ענין הנגינה מצינו גם בגמרא. וכמו מה דאיתא בגמרא: "כינור הי' תלוי למעלה ממטתו של דוד, וכיון שהגיע חצות לילה בא רוח צפונית ונושבת בו ומנגן מאליו, מיד הי' עומד כו"ו ועוסק בשירות ותשבחות (שהרי "עד חצות לילה הי' עוסק בתורה, מכאן ואילך בשיחות ותשבחות") (ברכות ג, ב). ומדברי הגמ' אודות הכינור - שאין זו מליצה, אלא אכן הי' כינור כפשוטו, רואים גודל מעלת הנגינה, לא רק נגינה בפה אלא גם נגינה בכלים.

וכן מוכן ג"כ מהאריכות שמצינו בגמרא (ערכין י, ב) בנוגע לפרטי כלי הנגינה שהיו בבית המקדש.

והנה, התכלית של בית המקדש היא שממנו יומשך בכל העולם כולו (שלכן היו בו "חלוגי שקופים אטומים (מלכים-א ו, ד)), והיינו, לעשות מהעולם כולו "בית המקדש".

ומזה מובן גם בנוגע לענין הנגינה שבבית המקדש, שצריך להמשיכו בכל העולם. וכאשר מנצלים זאת כדבעי (לא לשם הנאה סתם ("האבן א גוד טיים")) - הרי זה ענין שמגיע עד למעלה מעלה.

תוכן העניינים

תורת חיים

מכתבי עצות והדרכות בעבודת השי"ת
בחיי היום יום

ה' משגיח על כל אחד מבנ"י

השגחתו ית' גם בכל הפרטים ופרטי פרטים שבחיי היום יום

במענה על מכתבו מ . . הנה ידוע תורת הבעש"ט שהוא יסוד תורתנו הק' אשר כל הענינים שבעולם הם בהשגחה פרטית ממנו ית' אשר הוא המשגיח על כל אחד מבני ישראל לא רק בכללות אלא גם בכל הפרטים ופרטי פרטים שבחיי היום יומיים, ובמילא על כל אחד ואומר הכתוב, ד' לי לא אירא, ואף שלפעמים מסיחים דעת מזה הרי אין זה אלא עצת היצר שרוצה להפחיד ח"ו את ישראל מאבינו שבשמים ע"י טענות של שטות, וכמאמר רז"ל בזה. כי הרי האמת הוא כנ"ל אשר כל אחד ואחת מישראל בנים הם לאבינו שבשמים ואי אפשר להפריד בין אב לבן ובת.

היוצא מזה שאין כל מקום לפחד ח"ו כלל כיון שה' צלך על יד ימינך והוא ית' שומר ומשגיח על כל אחד ואחד מאתנו.

ותקותי ששורתי אלה המעטים בכמות יספיקו שיהיו חזקים בבטחונם בהשי"ת בחיי היום יומים ובבטחה ובשמחה יתעסקו בעניניהם.

והשי"ת ימלא ימי הריונה כשורה ובנקל ותלד זחוק"ק בעתה ובזמנה כשורה ובקל. בכרכה.

נ.ב. מהנכון הי' לבדוק את המזוזות בכיתם שכנראה יש בהם שצריך להחליפם, וכן גם לבדוק את התפילין שלו.

(אגרות קודש ח"ט עמ' פד ואילך)

להתבונן בהשגחה פרטית

לכתבה אודות מצב רוחה - עלי' להתבונן בזה אשר השם יתברך ויתעלה בורא האדם ומנהיגו, משגיח על כל אחד ואחת ושומרו מכל ענינים בלתי רצוים, ובלבד שתהי' הנהגתם בחיי היום יומים מתאימה להוראות תורתנו תורת חיים ובקיום מצותי' עליהם נאמר, וחי בהם, וכדברי נעים זמירות ישראל ה' לי לא אירא, ותתבונן ותחשוב בהאמור כמה פעמים עד שיהי' זכור לה הענין בטוב.

ומהנכון אשר יבדקו את המזוזות בדירתם שתהיינה כולן כשרות כדין, והיא תשמור על מנהגן הטוב של בנות ישראל הכשרות להפריש לצדקה קודם הדלקת הנרות בכל ערב שבת וערב יום טוב.

(אגרות קודש חכ"ד עמ' קיז)

ה. מקרא אני דורש

"תמים תהי'" - שלם או תם?

מדוע מפרש רש"י תיבת "תמים" דווקא בפרשתנו ולא במקומות שהוזכרה קודם בכתוב ? / מדוע אין רש"י מפרש "תמים תהי'" - שתהי' שלם במצוות ? / ביאור דברי רש"י על "תמים תהי'" שבפירושו מתרץ כו"כ שאלות בהבנת הכתובים כאן

(ע"פ לקוטי שיחות ח"ד עמ' 64 ואילך)

ח. פנינים עיונים וביאורים קצרים

ט. יינה של תורה

כחו של יהודי אחד בתורה

השופטים - "עיקר תורה שבעל-פה" / אהבת השי"ת לישראל - כאהבת האב לבנו הקטן / הכח לחדש בתורה - כש"ממעטין עצמכם"

(ע"פ לקוטי שיחות חכ"ד עמ' 95 ואילך. חכ"א עמ' 20 ואילך)

יב. פנינים דרוש ואגדה

יג. חידושי סוגיות

דין נביא ובמה בזה"ז

יביא קושיית התפא"י גבי סוגיית הש"ס בדין הקרבה בכמה אף דנאסרו הבמות לעולם ; יפלפל בגדר היתר הקרבה בכמה ע"י הוראת נביא, ויוכיח דבעיקרו של דבר דין נביא לא בטל בזה"ז, ועפ"ז מתורצת הקושיא

(ע"פ לקוטי שיחות ח"ד עמ' 70 ואילך)

יז. תורת חיים

ה' משגיח על כל אחד מבנ"י

יח. מעשה רב

חיבת השירה והנגינה

יט. דרכי החסידות

זהירות, מרה שחורה!

מקרא אני דורש

ביאורים ופירושים בפשוטו של מקרא

"תמים תהי" – שלם או תם?

מדוע מפרש רש"י תיבת "תמים" דווקא בפרשתנו ולא במקומות שהוזכרה קודם בכתוב? / מדוע אין רש"י מפרש "תמים תהי" – שתהי' שלם במצוות? / ביאור דברי רש"י על "תמים תהי" שבפירושו מתרץ כו"כ שאלות בהבנת הכתובים כאן

א. בפרשתנו (יה, ט ואילך): "כי אתה בא אל הארץ, אשר ה' אלקיך נותן לך, לא תלמד לעשות כתועבות הגוים ההם. לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש, קוסם קסמים, מעונן ומנחש ומכשף. וחובר חבר, ושואל אוב וידעוני, ודורש אל המתים. כי תועבת ה' כל עושה אלה, ובגלל התועבות האלה ה' אלקיך מוריש אותם מפניך". ומסיים: "תמים תהי' עם ה' אלקיך".

ובפירושו רש"י העתיק הפסוק האחרון – "תמים תהי' עם ה' אלקיך" – ופירש: "התהלך עמו בתמימות, ותצפה לו, ולא תחקור אחר העתידות, אלא כל מה שיבוא עליך קבל בתמימות".

וצריך ביאור:

(א) כמה וכמה פעמים נאמרה בתורה תיבת "תמים": בנח – "תמים הי' בדורותיו" (ריש פ' נח); באברהם – "התהלך לפני והי' תמים" (לך יו, א). ועוד. – מה קשה במיוחד בתיבת "תמים" כאן שהוצרך רש"י לפרשה?

(ב) פרטי פירושו – "התהלך עמו בתמימות, ותצפה לו, ולא תחקור אחר העתידות, אלא כל מה שיבוא עליך קבל בתמימות" – מנין למד רש"י מתוך הפשט כִּי פרטים אלו?

ב. והביאור בזה:

הפירוש הפשוט של "תמים" בכל מקום הוא – "שלם". וכאשר התורה מספרת על

איכא לדין נבואה בזה"ז.

וע"פ כהנ"ל יש ליישב היטב מה שמצינו לשקו"ט דסוף זבחים בדיני במה, דכיון שאיכא לדין נבואה בזמן הזה, גם עתה שייך שתהי' הקרבה בכמה ע"פ ציווי נביא, שאז נדחה איסור שחוטי חוץ כנ"ל, ולזה צריך לידע דיני הנביא. וכל זה הוא רק ע"פ מה שהוכח לעיל דדין קרבן במה ע"י הוראת נביא, הוא דין מדיני במה (כדרשת הירושלמי), דכשהורה הנביא להקריב ליכא לאיסור שחוטי חוץ מעיקר הדין, ולא שהוא מדיני נבואה דבהוראת שעה שלו מותר לעבור על האיסור. דהנה, באם היינו אומרים שהוא דין בדיני נבואה, עדיין אינו מיושב הצורך בהשקו"ט דסוף זבחים בדיני במה, דהא אם כאשר יבוא הנביא תהי' ההקרבה באופן שיעברו על איסור במה, על כרחך צ"ל שתהי' בזה הוראת שעה גם בשאר הפרטים והדינים, דבהוראת שעה שהיא נגד דין התורה אי"צ לידע כלל דיני האיסור, והדבר תלוי אך בציווי הנביא לאותה שעה. משא"כ לפי דרכינו, שההיתר להקריב ע"פ הוראת נביא הוא דין בדיני במה, דהנביא רק יכול להורות על עצם ההקרבה ובזה כבר סר האיסור דשחוטי חוץ, ושוב מותר לגמרי לקיים על במה זו מצות קרבן, א"כ מובן דבשאר הפרטים יהי' זה עדיין ע"פ דיני במה שבתורה, ומטעם זה הוצרך הבבלי להאריכות בדיני במה, דשייכי אף לאחר שנאסרו הבמות.

זמן זה "תחזור הנבואה לישראל" [ועיי"ש לאח"ז שהאריך בפרטי החשבון, דהנבואה היתה בשנת הארבעים ליצי"מ שהיא שנת ב'תפ"ח, ולפ"ז חזרת הנבואה תהא בשנת ד'תתקע"ן]. ועוד זאת מפורש בכמה מקומות שגם לאחר מות נביאים אחרונים היתה השראת רוח הקודש – עיי' שערי קדושה לרח"ו שער ג פ"ז. ובמקומות שהובאו בפתיחה לשו"ת מן השמים מאת הר"ר מרגליות.

וע"ל כן נראה, דבזה שאמרו ש"נסתלקה רוח הקודש" אין הכוונה שבטלה לגמרי, דהא גדולה מזו מצינו גבי כמה דברים שאמרו בסוטה (ס), ד"משחרב מקדש ראשון בט"ה כו", ואעפ"כ כתבו התוס' (שבת כ, ב ד"ה אן, וכ"ה בר"ש כלאים פ"ט מ"ב) דלא לגמרי בטל אלא שלא הי' נמצא כ"כ, וזהו אף שהתם נאמר בלשון "בטלה", וכ"ש הכא דדייקו לומר רק "נסתלקה" ולא "בטלה". אלא הכוונה כאן, דכיון שאין הנבואה שורה אלא במי שנתעלה ביותר בחכמה ובקדושה וכו', כמו שהאריך הרמב"ם (הל' יסה"ת פ"ז), לכן בזמן הזה, עליו אמרו "אכשור דרי" (בתמי) ו"אם הראשונים כמלאכים אנו כו" (שבת קיב:) לא מצינו כמעט בני אדם שיהיו ראויים לנבואה. אבל לא שפסקו בזה **דדינא דאי אפשר** לדין נבואה בזמן הזה. וזהו הפירוש ד"נסתלקה", שנתעלה ונתרחק מיכולת בנ"א לבוא להשראת הנבואה, אבל לא אמרו "פסקה" או "בטלה". וא"כ, עדיין



נח ואברהם שהיו "תמימים", פירוש הדבר – שלמים בקיום רצון הקב"ה. ואכן, הרבה מהמפרשים (רמב"ן ועוד) פירשו גם כאן ש"תמים תהי' עם ה' אלקיך" פירושו – להיות "שלם" עם ה'.

אולם רש"י לא רצה לפרש כן, כי פירוש זה אינו מתיישב בפשט כאן:

תוכן הפרשה אינו מדבר על שמירת התורה והמצוות בכללות, אלא רק על איסורים מפורטים בלבד. וכפי שמדייק הכתוב: "כי תועבת ה' כל עושה אִתָּה, ובגלל התועבות האִתָּה גו'"; ולכן, לא מתאים לסיים בענין ה"שלימות" עם ה', שכולל בפשטות כל התרי"ג מצוות.

במלים פשוטות: לא מתאים לומר לאדם, "אל תעשה עשר עבירות – אלא תהי' "שלם"; תיזהר מעשיית שם"ה לאוין ותקיים רמ"ח מצוות עשה"!

ואמנם, הרמב"ן פירש כוונת הכתוב – "שתהי' תמים עם השם בכל אִתָּה", שלם באמונת ה' בענינים אִתָּה, שלא תשמע אל מעוננים וקוסמים אלא תדע שהכל בידי שמים ולכן "ממנו לבדו נדרוש העתידות מנביאיו כו'";

אבל בפשוטו של מקרא קשה לפרש כן, כי כיון שאומר "תמים תהי' עם ה' אלקיך" סתם, הרי צריך לפרשו על שלימות בכלל.

ג. ולתרוץ זה מפרש רש"י ש"תמים" כאן אין פירושו כבכל מקום, אלא – "התהלך עמו בתמימות", על דרך מה שנאמר לגבי יעקב (תולדות כה, כז) "איש תם", שהוא היפך הענין ד"שלימות", וכפי שמפרש רש"י שם ש"תם" פירושו "מי שאינו חריף לרמות".

ולפי זה מובן המשך הכתובים:

הכתוב מזהיר ואומר שלא נשמע למעוננים וקוסמים וכו', ומסביר הטעם בדבר – "כי תועבת ה' כל עושה אלה". ומזה מובן, שאפילו אם אכן יאמרו דברי אמת, בכל זאת אוסר הכתוב לשמוע אליהם בגלל היותם "תועבת ה'".

ולכן צריך הכתוב לסיים – "תמים תהי' עם ה' אלקיך", כלומר, שאף שלכאורה יכולה לצמוח לך תועלת על ידי המעוננים והקוסמים, בכל זאת לא תלך בדרכיהם, אלא "תמים תהי' עם ה' אלקיך" – "התהלך עמו בתמימות ותצפה לו", ולא תשאל אצל מעוננים וקוסמים וכו'.

ד. אבל רש"י אינו מסתפק בפירוש זה של "התהלך עמו בתמימות", כי הדבר מעורר שאלה: אם האדם יקיים "התהלך עמו בתמימות ותצפה לו" – עדיין לא יגיע ולא ישיג את התועלת של ידיעת העתידות שבאה על ידי ה"תועבות" האמורות.

ולכן ממשיך רש"י ואומר – "ולא תחקור אחר העתידות": ההנהגה של "התהלך עמו

לומר שכן הוא גם שיטת הבבלי, כיון שבזה תתישב קושיית התפארת ישראל דלעיל, כמשי"ת להלן].

והנה, בדין נביא אמרו (יומא ט: סוטה מח: תוספתא שם פ"ג, ד. סנהדרין יא ע"א), ד"משמתו נביאים האחרונים חגי זכרי' ומלאכי נסתלקה רוח הקודש מישראל". ולכאורה משמע דלא שייך כלל דין נביא בזמן הזה. אמנם, לכאורה יש לתמוה בזה, דהרמב"ם בחיבורו (הל' יסודי התורה) פירש כל דיני השראת הנבואה, ופירש גם הסייגים שיש בזה, דכאשר לא נתקיימו התנאים להיות השראת הנבואה לא חלו דיני נביא (שם פ"ז ה"ה), ולא אשתמיט בשום מקום שיזכיר דלא שייך כלל השראת הנבואה משמתו נביאים אחרונים. וכן משמע ממה שדייק הרמב"ם בלשונו, דלאחר שמנה התנאים הנצרכים לנבואה, כ' דבמי שנתקיימו "מיד רוח"ק שורה עליו", היינו שההשראה תלו' רק בתנאים אלו, ולא שיש בזה עוד תנאי אם הוא זמן הבית או כיו"ב. ואף החינוך (מצוה תקטז) כתב גבי החיוב לשמוע בקול הנביא, ד"נוהגת מצוה זו בזכרים ונקבות כל הזמן שימצא נביא בינינו", ולא טרח כלל לפרש דבזמן הזה אין שייך כלל מצוה זו. ויתירה מזו מצינו, דהרמב"ם כתב ב"אגרת תימן" אודות אחד שהי' קרוב לזמנו שניבא בכו"כ דברים ונתקיימו כולן, ובזה "הוכיח לעיני כל שהוא נביא באין ספק". וכן כתב שם, גבי נבואת בלעם, "כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל א-ל", דרמו יש בדבר שמן העת ההיא יש לחשב כמנין הימים שעברו אז מששת ימי בראשית, ובעבור

בספרי (עה"פ שבפרשתנו) הובאה נמי הדרשה שבבבלי משום היתר הוראת שעה (היינו ההיתר שמדיני נבואה), ואעפ"כ הובא בספרי גם הלימוד שבירושלמי, כנ"ל, וא"כ מוכרח דמר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי, ואף להבבלי איתא נמי להדרשה שבירושלמי. ועל כן נראה לחדש דאף הש"ס דילן באמת ס"ל דאחר שהורה הנביא לעבור על האיסור, שוב נתברר למפרע דהאיסור אינו כאן מלכתחילה, ומותר קרבן זה מדיני במה, ולא נאמר איסור שחוטאי חוץ במקום שהוא ע"פ הוראת נביא (אלא שעדיין יש כאן גם הדין שבדיני נבואה, והוא ענין החיוב שבזה, מה שבנ"י מוחייבים לשמוע בקול הנביא להקריב בבמה האסורה מצ"ע – וזה יליף הש"ס מ"אליו תשמעון"; אבל לאח"ז שוב מתחדש גם בגדר ההיתר שבזה, שהוא היתר גמור בדיני במה). ולישנא דגמ' שם, "עבור על אחת מכל מצות כו' כגון אליהו כו'", אפשר שאין הכוונה בזה דגם באיסור במה לאחר שכבר הורה הנביא יהי' זה עדיין עבירה על האיסור (ורק שנדחה האיסור מדין הוראת שעה), כי אם כוונת הש"ס רק לומר שהנביא בצוותו אומר לישראל בלשון זה, שיעברו על האיסור, דקודם שמורה הנביא הלוא האיסור בעינו עומד וא"כ אי אפשר לו לומר בלשון אחר, אמנם אחר שכבר הורה שוב לא יצטרכו לעבור על האיסור, דהאיסור כבר בטל [וכבר כתבו התוס' (יומא פז, ב ד"ה והאמר. והובא בכללי ב' התלמודים שבס' יד מלאכי, ס"י) דהיכא שאפשר להשוות דעת הבבלי והירושלמי (והספרי וכו') אמרינן כן אפילו ביישוב דחוק. ומה גם שסברא נוספת

דישראל רשאי ללמד להנכרי, היינו רק דינים שנדרשו מן הפרשיות שלא נתמעטו בהן נכרים בפירוש. ומעתה סר יישובו של התפא"י, דהא הרבה מהדינים שעסקו בהם בסוגיא דסוף זבחים הם מן הפרשיות שנאמר בראשם "דבר אל בני" או כיו"ב, ובדינים אלו לא נאמר היתר הוראה לנכרי.

והנראה לתרץ הקושיא באו"א, בהקדם דיני נביא שנאמרו בפרשתנו. הנה, איתא ביבמות צ: דדרשו מן הכתוב דפרשתנו "נביא מקרבך מאחיך כמוני יקים לך ה' אלקיך, אֵלֵיו תשמעו" – "אפילו אומר לך עבור על אחת מכל מצות שבתורה, כגון אליהו בהר הכרמל [שציוה להקריב חוץ למקדש], הכל לפי שעה [היינו היכא דהוי הוראת שעה], שמע לו". ומעתה צ"ע בהא דתנן בספרי על הכתוב דשחוטי חוץ, "השמר לך פן תעלה עולותיך בכל מקום אשר תראה" (ראה יב, יג), דדוקא "בכל מקום אשר תראה" מעצמך אסור, "אבל אתה מעלה בכל מקום שיאמר לך הנביא כדרך שהעלה אליהו בהר הכרמל". ותמוה ביותר מה שהוצרכו לדרוש היתר מיוחד בדיני שחוטי חוץ, אחר שיש להתירו מדין הוראת שעה שבכל התורה, דע"י נביא מבטלין מצוה. אמנם, בירושלמי מגילה פ"א הי"א איתא כעין מה שאמרו בספרי וז"ל "אין הבמה ניתרת אלא בנביא, מאי טעמא, השמר לך פן תעלה עולותיך בכל מקום אשר תראה כי אם במקום גוי, ואליהו מקריב בשעת איסור הבמות, א"ר שמלאי דבורא א"ל "ובדברך עשיתי" (מלכים א יח, לו) – בדבורך עשיתי".

וביאר ע"ז בצפנת פענח הל' מתנות

עניים פ"ב הי"ח דהירושלמי ס"ל שבקרבן זה שהקריבו ע"פ הוראת נביא "אין עליו שם שחוטי חוץ כלל" [ונפק"מ שיכול אחר שחיטתו להקריבו במקדש, עיי"ש]. והסיק דהוא פלוגתא בין הבבלי והירושלמי בגדר קרבן שהקריב אליהו בהר הכרמל, וכן בכל קרבן במה ע"י נביא, דלהירושלמי לא נאמר בזה מלכתחילה איסור במה, משא"כ הבבלי לא דריש הלימוד מן הכתוב דשחוטי חוץ, ורק שאעפ"כ ס"ל דמדין הוראת שעה ע"י נביא שבכל התורה התירו האיסור דבמה. וביאר, דאיפליגו אם ההיתר דאליהו הי' דין בדיני במה או בדיני נבואה, דלהירושלמי – ע"י הוראת הנביא נתברר דהקריבה זו מותרת מעצם הדין שנאמר גבי במה, והוי ממש כהיתר הבמות קודם שנבנה המקדש, דליכא כאן איסור שחוטי חוץ ומותר הדבר מעיקרו (ולא שרק נדחה איסורו ע"י דבר הגובר עליו ודוחהו). ולכן לא למד זה הירושלמי מן הכתוב שנאמר גבי נבואה, דמהתם לא שייך למילף שבהוראת הנביא נפקע האיסור לגמרי, כ"א רק שישנו להאיסור ובכח הנביא להתיר שיעברו על האיסור שישנו. משא"כ להבבלי הוא דין בדיני נבואה, דאף שמדיני במה צ"ל אסור אף באופן זה ולא נפקע כאן האיסור כלל, מ"מ, ע"י הוראת הנביא נדחה האיסור, דכן הוא דין נביא שמבטלין מצוה ע"פ דבריו בהוראת שעה, ובל' הש"ס "אפילו אומר לך עבור על אחת מכל מצות כו".

איברא, דע"פ מה שהובא לעיל דגם בספרי דרשו כבירושלמי מן הפסוק דשחוטי חוץ, מוכרח דלא כהצפנ"נ. דהא

בתמימות", כוללת את זה שאכן האדם לא יחקור כלל מה יקרהו בעתיד.

ועדיין אינו מובן: מאחר שלא יחקור אחר העתידות הרי יהי בדאגה תמידית – מה ילד יום?!

ולכן ממשיך רש"י – "אלא כ" מה שיבוא עליך קבל בתמימות": הליכה בתמימות עם ה' כוללת גם לקבל כל מה שיבוא עליו מאת הקב"ה – בין לטוב ובין למוטב – במנוחה ובתמימות [ובלשון חז"ל (ברכות ס, ב): "לקבולינהו בשמחה" (וראה גם פרש"י ואתחנן ו, ה)], ובמילא אין מקום לדאגה מצד האדם, בIODעו שהכל מאתו יתברך.



הידושי סוגיות

עיון ופולפול בסוגיות הפרשה

דין נביא ובמה בזה"ז

יביא קושיית התפא"י גבי סוגיית הש"ס בדין הקרבה בבמה אף דנאסרו הבמות לעולם; יפלפל בגדר היתר הקרבה בבמה ע"י הוראת נביא, ויוכיח דבעיקרו של דבר דין נביא לא בטל בזה"ז, ועפ"ז מתורצת הקושיא

עלי' כל מה שירצה כו", ולאח"ז אמרו דאף שאסור לישראל לסייען בזה או לעשות בשליחותן, מ"מ "לאורניהו שרי", היינו ללמד את הנכרי דיני ההקרבה בבמה. וזהו דבעינן לידע פרטי הדינים דבמה ע"מ לידע מה להורות לנכרי.

איברא דתירוצו צ"ע וקשה להולמו, ובהקדם, דלכאורה היא גופא תיקשי מה שהתירו הישראל ללמד לנכרי דיני הבמה, דהא היתר נכרי בבמה ילפינן מדכתיב בתחילת הפרשה דשחוטי חוץ "דבר אל בני ישראל", דדרשינן דרק בישראל איתא לאיסור במה בזה"ז, וא"כ איך אפשר ללמד לנכרי דיני במה, הא בכמה מהם פתח הכתוב נמי בלשון "דבר אל בני ישראל" וכיו"ב, וא"כ, אף הנך דינים איכא למילף דלא שייכי בנכרים כלל. ועל כרחק צ"ל, דאכן דיני במה שבהם אמרו

בסוגיא דסוף זבחים מצינו סוגיא ערוכה בדיני הקרבה ע"ג במה שלא במקדש, אם יש בזה דיני קרבנות שבמקדש כו'. ובתפארת ישראל על המשנה שם הקשה, דלכאורה תמוה מה שעסק הש"ס בדיני במה אחר שנתפרש כבר בסוגיין דמשבאו לירושלים ונבנה המקדש "נאסרו הבמות ולא הי' להן עוד היתר", ונמצא דדין במה אינו שייך כלל בזה"ז ולא יהי' שייך לעולם, וא"כ מה מקום לדון בהלכותי'. ובסגנון קושיית הש"ס יומא ה: בכהאי גוונא – "מאי דהוה הוה". ותירץ ע"ז התפא"י, דאף בזמן הזה מצינו לדיני במה, והוא ממה דאיתא שם בסוגיין "ועכו"ם בזמן הזה רשאי לעשות כן (להקריב בבמה) כו', דת"ר דבר אל בני ישראל, בני מצוין על שחוטי חוץ ואין העכו"ם מצוין על שחוטי חוץ, לפיכך כל אחד ואחד בונה לו במה לעצמו ומקריב

פנינים

עיונים וביאורים קצרים

ירושת הארץ ל"חלק ה'"

תמים תהי' עם ה' אלקיך

התהלך עמו בתמימות ותצפה לו ולא תחקור אחר העתידות כו' ואז תהי' עמו ולחלקן (יה, יג, רש"י)

לכאורה סיום דברי רש"י "ואז תהי' עמו ולחלקן" צריכים ביאור: א. מנא לי' לרש"י ששכר מצות "תמים תהי'" הוא ש"אז תהי' עמו ולחלקן"? ב. לשם מה מביא רש"י כאן שכר מצות "תמים תהי'", הרי אין דרכו להביא על כל מצוה שכרה?

ויש לכאר בפשטות:

כתוב זה בא בהמשך למה שנאמר לפני זה "לא ימצא בך גו" קוסם קסמים, מעונן ומנחש ומכשף גו'. כי תועבת ה' כל עושה אלה, ובגלל התועבות האלה ה' אלקיך מוריש אותם בפניך". והיינו, שהגויים אינם מהלכים לפני ה' "בתמימות" אלא חוקרים "אחר העתידות" עם הקוסמים והמעוננים. ובגלל "תועבות האלה" שהגויים עושים מוריש ה' ומגרש אותם מן הארץ. ובהמשך לזה בא הכתוב שנצטוו ישראל "תמים תהי' עם ה' אלקיך", שלא להתנהג בדרכי הגויים, אלא ל"התהלך עמו בתמימות".

ועל זה מפרש רש"י שכמו שבפסוק מפורש ש"בגלל התועבות האלה" הרי הקב"ה מגרש את הגויים מארץ ישראל, כן הוא במדה טובה, שכאשר ישראל מקיימים את הציווי "תמים תהי' עם ה' אלקיך" אזי "אז תהי' עמו ולחלקן", שבהנהגה זו נעשים ישראל "חלקן" של הקב"ה שמפני זה יורשים את הארץ. כמו שנאמר "כי חלק ה' עמו גו' ירכיבהו על במתי ארץ" (האינו לב, ט-ג), ו"עם זו קנית גו' תביאמו ותטעמו בהר נחלתך" (בשלה טו, טז-טז), שמפני שישראל הם "חלק ה'" ו"עם זו קנית" – "חבבת משאר אומות" (רש"י בשלה שם) לכן זוכים ל"במתי ארץ" ול"תביאמו ותטעמו בהר נחלתך" – ירושת הארץ.

(ע"פ לקוטי שיחות הי"ד עמ' 64 ואילך)

"תמימי הדעת" או ש"ממנו נדרוש הבאות"?

תמים תהי' עם ה' אלקיך

(יה, יג)

את הציווי "תמים תהי' עם ה'" לא מנה הרמב"ם במנין המצוות, וחלק עליו הרמב"ן ומנה ציווי זה (בסהמ"צ במנין העשין הנוספים מ"ע ח). וביאר הרמב"ן סברת הרמב"ם, ש"אולי חשב הרב שהיא צוואה כוללת המצות, וללכת בדרכי התורה כו', ולכן לא הביא בחשבוננו".

ויש לכאר סברת הפלוגתא, דאולי לשיטתייהו בפירוש הציווי "תמים תהי'":

בטעם האיסור שלא לימשך אחרי המעוננים וכו' כתב הרמב"ם "ודברים אלו כולן דברי שקר וכזב ה' . בעלי החכמה ותמימי הדעת ידעו בראיות ברורות שכל אלה הדברים . . . תהו והבל . . . ומפני זה אמרה תורה כשהזירה על כל אלו תמים תהי' עם ה' אלקיך" (הל' ע"ז ספ"א). והיינו, שמפרש הרמב"ם "תמים תהי'" להיות מ"תמימי הדעת". ובמילא הרי זה ציווי כולל, שהרי להיות "תמים" ושלם ב"דעת" עם הקב"ה כולל קיום כל ציוויי הקב"ה.

אך הרמב"ן (בפירושו עה"ת) פירש הכתוב "תמים תהי'" "שנייחד לבבנו אליו לבדו ית' ושנאמין שהוא לבדו עושה כל כו' וממנו לבדו נדרוש הבאות כו' כי הוא משנה מערכות הכוכבים והמזלות כרצונו". וא"כ, הציווי "תמים תהי'" הוא ציווי להאמין שביחלתו ית' לשנות מערכות הכוכבים וכו', ולפ"ז אינו ציווי כללי על כללות המצוות אלא על פרטים מסויימים באמונת ה', ולכן נמנה במנין המצוות.

(ע"פ לקוטי שיחות הי"ד עמ' 68 ואילך)

יינה של תורה

ביאורים בעניני הפרשה על דרך החסידות

כחו של יהודי להדרש בתורה

השופטים - "עיקר תורה שבעל-פה" / אהבת השי"ת לישראל - כאהבת האב לבנו הקטן / הכח להחדש בתורה - כש"ממעטין עצמכם"

בפרשתנו נצטוו ישראל "שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך", ועל פסוק זה איתא במדרש (דברים רבה ה, ב) משל:

"למה הדבר דומה, למלך שהיו לו בנים הרבה והי' אוהב את הקטן יותר מכולן. והי' לו פרדס אחד והי' אוהבו יותר מכל מה שהי' לו. אמר המלך: נותן אני את הפרדס הזה שאני אוהבו מכל מה שיש לי, לבני הקטן שאני אוהבו מכל בני".

ועל דרך זה אמר הקב"ה: "מכל האומות שבראתי איני אוהב אלא לישראל", שהם משולים לבן קטן "שנאמר כי נער ישראל ואוהבהו", וכמו כן "מכל מה שבראתי איני אוהב אלא את הדין, שנאמר כי אני ה' אוהב משפט", אמר הקב"ה: "נותן אני מה שאהבתי לעם שאני אוהב".

במשל זה מודגש כיצד הבן החביב על המלך הוא בנו הקטן דווקא, וכן בנמשל מובא בנוגע לאהבת הקב"ה לישראל הכתוב "כי נער ישראל ואוהבהו" (הושע יא, א), והיינו, שאהבה זו היא משום היותם "נער" ו"קטן". ויש לתמוה: הלא הדין והמשפט צריכים להיות נתונים בידי אדם גדול בשכל ודעת, וכחכמי הסנהדרין שהיו "חכמים ונבונים מופלגין בחכמת התורה בעלי דעה מרובה" (רמב"ם הל' סנהדרין פ"ב ה"א), וכיצד סיבת נתינת הקב"ה את המשפט לישראל היא משום היותם "בנו הקטן" - "נער", והלא איפכא מסתברא, שנתינת המשפט צריכה להיות ל"גדול" בחכמה, ולא ל"קטן"?

השופטים - "עיקר תורה שבעל-פה"

ה"שופטים" אותם מצווה התורה לתת בכל מקום ומקום, שני אופנים יש בהם:

פנינים

דרוש ואגדה

לקיים מצוה על ידי שאינו מקיימה?

תמים תהי' עם ה' אלקיך
(יה, יג)

את הכתוב "תמים תהיי" פירש כ"ק אדמו"ר הזקן נ"ע ש"ע"י המצות אזי תהיי תמים ושלם בכל אברי הנפש, משא"כ אם חיסר מצוה א' או פגם בה הרי נעשה מחוסר אבר, כי... המצות הן הן חיות אברי הנפש ובלעדן אין להם קיום וחיות" (לקו"ת נצבים מה, ג). וכמו שישנן תרי"ג מצוות, כך ישנן ב"אברי הנפש" "תרי"ג בחינות וכחות" (אגרות הקודש סי' כט), וכדי להיות "תמים ושלם בכל אברי הנפש" צריך לקיים את כל התרי"ג מצוות.

ולכאורה צריך ביאור, הרי ישנם מצבים שאי אפשר לקיים מצוות מסוימות, כמו בומן שאין בית המקדש קיים וכיו"ב, וא"כ, האם נאמר שבמצבים כאלו אי אפשר לאדם להיות "תמים" בכל אברי נפשו (וראה קרית ספר להמב"ט בהקדמתו פ"ז)?

ויש לומר ג' ביאורים בזה:

א. זה שנמצא במצב שאי אפשר לו לקיים מצוות אלו, הרי זה הוכחה שכבר קיים מצוות אלו בגלגול קודם (ראה אגה"ק סו), ונמצא "איברים" ו"כוחות" אלו כבר נשלמו בגלגול ההוא.

ב. אמרו חז"ל בנוגע לדיני קרבנות ש"העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה" (מנחות ק, א). ועד"ז הוא בכל המצוות שאי אפשר לאדם לקיימן, שע"י לימוד "תורת" מצוות אלו, הרי זה "כאילו" קיים אותן, ובוה משלים שלימות האיברים התלויים במצוות ההן.

ג. זה גופא שמקיים מצות התורה, המצוה את האדם ש"א לעשות מצוות אלו במצב שאסור לקיימן, כמו לא להקריב קרבן, וכיו"ב, הרי קיום ציווי התורה ש"א לקיים את המצוה הוא המצוה ש"מירת המצוה, ונמצא, שגם הוא מקיים מצוות אלו על ידי שמירת דיני המצוה באי קיומם בפועל.

(ניפ לקו"ת שיהות הי"ט עמ' 127 הע' 53)

להחליט בלי שוחד של אהבת עצמו

שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך
(פו, יח)

יש לבאר המשך פסוקים אלו בעבודת האדם לקונו:

שופטים, שהם הדיינים הפוסקים הדין, רומזים על כח הפסק וההחלטה של האדם. שוטרים, שהם המוציאים לפועל את פסק השופט על ידי שגוערים בבעלי הדין ומכים ברצועה, רומזים על הוצאת ההחלטה לפועל, על ידי "גערה במבין" ו"הכות כסיל" (ע"פ משלי יז, י) זה יצר הרע.

ואיפה צריך האדם לקיים "פסק" ו"הוצאה לפועל" זה? על זה נאמר "תתן לך בכל שעריך", שה"שערים" הם העינים, האזנים אף ופה (ס' יצירה פ"ד, וראה של"ה ס"פ שופטים). ש"שערים" אלו הם שערי ה"עיר" הרומזת על הגוף, כמאמר חז"ל "עיר קטנה זו הגוף", וב"עיר" זו הרי השופטים והשוטרים נצטוו "ושפטו את העם", שעל האדם לשפוט ולהחליט כיצד להנהיג את "העם" אלו "האברים" (ראה נדרים לב, ב).

ובמה צריך האדם להחליט ולשפוט? על זה נאמר "ושפטו גו משפט צדק" - שיש לשפוט עם התורה, ש"אין אמת אלא תורה" (ברכות ה, ב).

ובזה מזהיר הכתוב שדרך ה"שפיטה" וההחלטה של האדם צריכה להיות בלי הטי' ושוחד. כי מפני השוחד של אהבת עצמו, אשר "על כל פשעים תכסה אהבה", עלול האדם להכיר פנים ולהטות משפטו. ולכן מזהיר הכתוב "לא תטה משפט" על ידי ש"לא תכיר פנים" על ידי ש"לא תקח שוחד", שאם לא ישוחד מפני אהבת עצמו, אזי לא יכיר פנים ולא יטה את המשפט. ואזי "תחי' וירשת את הארץ אשר ה' אלקיך נותן לך", שייכבש האדם חלקו בעולם, וישחררנו מחושך הגלות. ובגאולת חלקו מקדים את הגאולה השלימה, לירש את הארץ, על ידי משיח צדקנו.

(ניפ אגרות קודש חיוג עמ' תכג)

ישנם שופטים שתפקידם רק למסור את הדין הכתוב בספר שאינו ידוע לכלל העם, או לברר במקום שיש ספק ולהעמיד הדין על אמינותו, וגם לפעול ולגרום לעם לקיים את הדין.

אך אופן נעלה יותר יש בשופטים, שהוא מה שמצווה התורה בפרשתנו, שהשופט עצמו מחדש ומוסיף דינים, וכפי שמתאר הרמב"ם (הלכות ממרים פ"א ה"א) את תפקידם של הסנהדרין, שלא היו רק מבררים את דיני התורה ומורים אותם לעם, אלא "הם עיקר תורה שבע"פ פה . . ועליהן הבטיחה תורה שנאמר על פי התורה אשר יורוך זו מצות עשה". והיינו, שלבית דין הגדול יש כח להוסיף ולחדש דינים בתורה על פי כללי התורה, עד שחידוש דין של הסנהדרין הוא חלק מדברי תורה ואסור לסור ממנו ימין ושמאל, וכלשון המהר"ל "החכמים הם עצם התורה" (נתיבות עולם - נתיב התורה פ"א).

אהבת השי"ת לישראל - כאהבת האב לבנו הקטן

ומעתה יש לבאר מה שמעניק הקב"ה את הדין והמשפט לישראל, דווקא משום היותם "בנו קטן" - "נער ישראל ואוהבהו":

שני מיני אהבה ישנם בין אב לבנו: כאשר הבן גדול, הרי הוא בר דעת ויש בו מעלות רבות, הן בשכלו והבנתו והן במידות טובות ומזוככות, וממילא אהבת האב אליו אינה רק מעצם היותו בנו עצמו ובשרו, אלא גם מחמת מעלותיו הנפלאות, ולעיתים מסתירה האהבה שמצד המעלות את מה שאוהב האב את הבן בלי שום סיבה רק להיותם עצם אחד.

אך כאשר הבן הוא תינוק וקטן, אין בו מעלות של שכל ומידות, וסיבת אהבת האב אליו היא רק מצד היותו מאוחד עמו בתכלית, כי אב ובן הם עצם אחד.

ומעין זה באהבת השי"ת לבני ישראל, ישנם גם שני אופנים אלו: ישנה האהבה מצד מה שבני ישראל הם "עם חכם ונבון" לומדים תורה ומקיימים מצוות, אך מעבר לכל זה ישנה האהבה העצמית והפשוטה שאוהב השי"ת את ישראל משום ש"ישראל וקודשא בריך הוא כולא חד" (ראה זח"ג עג, א), ישראל הם מאוחדים ומיוחדים בהשי"ת והקב"ה אוהבם כאב האוהב את בנו הקטן מבלי הבט על מעלותיו, רק משום שהוא עצם אחד עמו.

וסיבת נתינת המשפט לישראל הוא דווקא משום אהבת השי"ת לבני ישראל כ"בנו קטן":

אם הי' עניין ה"שופטים" רק לברר את ההלכה לאמיתתה, או להורות את הדין לציבור שאינו בקי בה, הרי היו צריכים למעלה הדעת ולגדלות בשכל וחכמה.

אך על פי מה שנתבאר למעלה, שהמשפט שמעניק הקב"ה לבני ישראל הוא מה שיהיו (שופטי) ישראל "עיקר תורה שבעל פה" שהם יוכלו להוסיף ולחדש בתורה

עניינים שיהפכו להיות חלק מתורה שבעל פה, הרי דבר זה אינו יכול לבוא מצד שכלם, כי השכלות שממציא אדם בכח שכלו - ככל שיהיו השכלות אלו עמוקות ביותר - עדיין אינם "תורה" אלא השכלות ש"זו, וסיבת הדבר שישראל יכולים לחדש דינים, ושדינים אלו יהיו חלק מן התורה הוא רק משום ש"ישראל וקודשא בריך הוא כולא חד", שיהודי הוא מיוחד ומאוחד עם הקב"ה עצמו שהוא נותן התורה, ורק לכן יכול יהודי להוסיף בתורה ולחדש בה באופן שחידושו יחשבו כחלק מן התורה.

ועל כן ממשיל המדרש את אהבת השי"ת לבניו, למלך ש"הי' אוהב את הקטן יותר מכולן", כי נתינת המשפט ל"בעלותם" של ישראל שיוכלו הם להוסיף ולחדש דינים אינה מצד מעלת שכלם כי אם מהאהבה הפשוטה העצמית לישראל בניו של מקום, ומבלי הבט אל מעלותיהם.

הכח לחדש בתורה - כש"ממעטין עצמכם"

והנה, אופן אהבת השי"ת לישראל תלוי' היא בהנהגת בני ישראל עצמם:

כאשר מחשיב אדם את עצמו לבעל מעלה, מכיר הוא במעלותיו אשר מוחו מלא בידיעת ה', ובליבו שוכנת אהבה לבורא ית' ויראה ממנו, הרי גם אהבת השי"ת אליו היא אהבה מצד המעלה, שאוהבו הקב"ה להיותו מ"עם חכם ונבון", אך האהבה הפנימית העצמית של הקב"ה לישראל כאב לבנו קטן, אינה מתגלה.

ואילו בשעה שעבודתו של האדם היא בכיטול מציאותו העצמית, שפל הוא בעיני עצמו, ומרגיש כ"נער" שאין לו מעלות עדיין, וממילא נעשית עבודתו לא מהבנתו והרגשתו אלא בקבלת עול מלכות שמים בכיטול ובהכנעה, אזי מתגלה אליו אהבת השי"ת שאוהב את "בנו הקטן" באהבה עצמית שאינה תלוי' במעלה.

וכאשר ישראל עובדים עבודתם בכיטול באופן של "ממעטין עצמכם" (חולין פט, א), גורם הדבר לגילוי הקשר והאהבה העצמית של הקב"ה לישראל, ואזי אומר הקב"ה "נותן אני את מה שאהבתי" - את המשפט - "לעם שאני אוהב", שישראל נעשים בעה"ב כביכול על התורה הקדושה, ויש באפשרותם להוסיף ולחדש בה.

